

Een repair-score in België 'Lessons learned' uit het Franse systeem

Aanleiding: publicatie federaal actieplan Circulaire Economie 2021-2024

Achtergrond

In de context van de publicatie van het Federaal actieplan Circulaire Economie 2021-2024, stelt de federale regering een aantal maatregelen voor ter verwezenlijking van de circulaire economie¹. Een van de voorgestelde maatregelen is de mogelijkheid om een repair-score² op te nemen, met een tweeledig doel: de aankoop van meer herstelbare producten aanmoedigen en fabrikanten aanzetten tot meer ecologisch ontwerp, door een score te geven bij het kiezen van toestellen. Deze maatregel is geïnspireerd op Frankrijk waar sinds vorig jaar een dergelijke score al bestaat³.

We verwelkomen dat ons voorstel⁴ om een repair-score in te voeren in België is overgenomen. Die score kan een effectieve hefboom vormen voor consumenten en producenten richting een circulaire economie. In een eerdere nota⁵ hebben we al het belang en de voordelen van de repair-score onderstreept. In deze nota willen we ook de aandachtspunten benadrukken waarmee beleidsmakers rekening moeten houden om in België een betrouwbare en effectieve repair-score in te voeren. We baseren ons hiervoor op onze analyse van het systeem dat momenteel van toepassing is in Frankrijk.

Federaal voorstel voor een repair-score

Het federaal voorstel leest als volgt (maatregel 2):

*“Bevordering van de herstelbaarheid door middel van een **verplichte index** die bij de aankoop van producten (ook online) op het product moet worden vermeld. Deze index moet de consument **correcte informatie geven over de herstelbaarheid van het product** dat hij van plan is te kopen. Hij zal in een eerste fase op bepaalde elektrische en elektronische toestellen⁶ worden aangebracht. Verschillende **criteria** zullen in deze index worden opgenomen, zoals de beschikbaarheid van reserveonderdelen die nodig zijn voor de goede werking van het product, de prijs ervan, de beschikbaarheid van herstelhandleidingen, het gemak van de reparatie (demontage, toegang tot onderdelen), enz. Indien relevant moet het product ook een **verbruiksmeter** bieden (vergelijkbaar met een kilometerteller). De index zal worden weergegeven op een etiket of een poster of in een andere geschikte vorm....(..). Deze index zal later **uitgroeien tot een duurzaamheidsindex** die informatie zal geven over de robuustheid en betrouwbaarheid van producten.”*

¹ <https://emis.vito.be/nl/artikel/een-ambitieuw-federaal-plan-voor-de-ontwikkeling-van-de-circulaire-economie>

² In het officieel document wordt de score vermeld als 'index'.

³ <https://www.ecologie.gouv.fr/indice-reparabilite#:~:text=Depuis%20le%201er%20janvier%202021,moins%20r%C3%A9parable%20de%20ses%20achats.>

⁴ <https://repairshare.be/wp-content/uploads/2020/09/Beleidsvoorstel-repair-score.pdf>

⁵ idem

⁶ De lijst met producten die hieronder vallen, moet nog worden gedefinieerd. Indien België het Franse systeem volgt, komen volgende producten in aanmerking: wasmachines, smartphones, computers, tv's, grasmaaiers.

Repair&Share reactie

Repair&Share verwelkomt dat:

- De federale regering alvast voor een aantal elektrische toestellen ons voorstel meeneemt om een repair-score in te voeren. De repair-score stimuleert zowel consumenten als producenten om voor herstelbare producten te kiezen.
- Dit de consumenten zal motiveren om vaker voor reparatie te kiezen, wat tot meer lokale jobs in herstelsector kan leiden.
- De belanghebbenden zullen geraadpleegd worden in het proces.

In een eerdere nota⁷ onderstreepten we al de voordelen van de repair-score. Op basis van onze analyse van de Franse repair-score (en in mindere mate van de EU-discussies over deze kwestie), brengen we hieronder een paar aandachtspunten naar voor. We hopen dat beleidsmakers er rekening mee houden bij het ontwerpen van een effectieve en betrouwbare Belgische repair-score.

1. Een robuuste berekeningsmethode

Een goede vergelijking van producten garanderen staat of valt met een robuuste berekeningsmethode. Uit verschillende evaluaties⁸ blijkt dat het huidige Franse systeem op dit vlak nog enkele tekortkomingen heeft.

De Franse score, berekend door de fabrikanten, is gebaseerd op een gestandaardiseerd raster dat is opgebouwd rond 5 criteria:

- 1) documentatie
- 2) gemakkelijke demontage
- 3) beschikbaarheid van reserveonderdelen
- 4) prijs van reserveonderdelen
- 5) specifiek criterium voor de productfamilie

Elk criterium heeft hierbij hetzelfde gewicht in de eindscore. Het betekent dat als je slecht scoort op een van de criteria, je toch gemakkelijk een goede score kunt halen door te compenseren met andere criteria. Deze constructie leidt soms tot onlogische resultaten die een verkeerd signaal aan consumenten kunnen geven. Bijvoorbeeld, terwijl smartphones en televisies onder het gemiddelde scores op het criterium voor beschikbaarheid van reserveonderdelen, respectievelijk 4,8/10 en 3,1/10, behalen deze productgroepen lovenswaardige eindscores van 7,2/10 en 6,6/10⁹.

→ **De ervaringen met de Franse repair-score leren dat een methode die gebaseerd is op gelijkgewogen criteria niet optimaal is. Repair&Share pleit voor een methode waarbij slechte punten op een aantal essentiële criteria sterker moeten doorwegen in de eindscore.**¹⁰

→ **De wettekst moet een beoordelings- en een herzieningsdatum bevatten om ervoor te zorgen dat de geschiktheid van de methode kan worden geëvalueerd.**

⁷ <https://repairshare.be/wp-content/uploads/2020/09/Beleidsvoorstel-repair-score.pdf>

⁸ UFC-QUE CHOISIR (Décembre 2021). Indice de réparabilité. Une indispensable réforme pour le crédibiliser.

⁹ UFC-QUE CHOISIR (Décembre 2021). Indice de réparabilité. Une indispensable réforme pour le crédibiliser.

¹⁰ Interview met HOP, Halte à l'obsolescence programmée (6 Januari 2022).

2. Transparantie

In de Franse regelgeving moeten fabrikanten het rekenrooster (dat toont hoe de fabrikant de scores voor de verschillende criteria berekende) enkel *op aanvraag* beschikbaar stellen aan consumenten of andere partijen. In de praktijk kunnen consumenten op het moment van aankoop dus enkel de algemene scores op de criteria zien. Willen ze bijvoorbeeld een specifieke smartphone kopen, dan zien ze enkel de score die dat toestel in het algemeen haalt op de beschikbaarheid van onderdelen, maar weten ze niet of de batterij of het scherm van dit model snel en makkelijk beschikbaar zijn. Willen ze dat weten, dan moeten ze die informatie opvragen, wat zoekwerk en tijd in beslag neemt.

Bovendien zijn verschillende criteria van de Franse repair-score gebaseerd op engagementen van fabrikanten, die niet onmiddellijk te verifiëren zijn. Een voorbeeld is het aantal jaar dat reserveonderdelen beschikbaar blijven. Daarom pleiten we ervoor dat fabrikanten verplicht worden om deze engagementen openbaar te maken.

→ **De overheid moet verkopers verplichten om het (volledig) rekenrooster rechtstreeks toegankelijk te maken voor consumenten (bijvoorbeeld door een aanklikbaar logo of in de technische documenten).**

→ **De criteria die gebaseerd zijn op niet onmiddellijk verifieerbare engagementen van de fabrikant moeten openbaar worden gemaakt.**

3. Reparatiekost als één van de belangrijkste criteria

De hoge prijs voor herstellingen is één van de belangrijkste drempels voor mensen om te repareren en waarom mensen vaak iets nieuw kopen in plaats van te repareren¹¹. De reparatiekost is dan ook een onontbeerlijk onderdeel van elk repair-score systeem¹². Het niet opnemen van dit criterium in de score - zoals de discussies op EU-niveau lijken te bepleiten - heeft vanuit gebruikersperspectief amper zin. Het prijscriterium in Frankrijk wordt berekend door het prijsverschil tussen het duurste reserveonderdeel en de originele verkoopprijs van het toestel.

→ **We pleiten ervoor om net als in Frankrijk het criterium 'prijs' mee te nemen in de repair-score aangezien de reparatieprijs één van de belangrijkste drempels is voor mensen om de stap naar repareren te zetten.**

4. Markttoezicht

In het Franse systeem berekenen de fabrikanten zelf welke repair-score ze halen. In het eerste jaar van toepassing werd de juistheid van de scores nog niet gecontroleerd¹³. Een dergelijke situatie kan de geloofwaardigheid van de score in gevaar brengen, en dus ook het vertrouwen

¹¹ Als de prijs van een herstelling hoger is dan 30% van de nieuwprijs van een product, dan kiezen consumenten er doorgaans voor om hun toestel te vervangen in plaats van te repareren. Dat blijkt onder andere uit dit onderzoek.

¹² Vz bv hield in Duitsland een korte representatieve enquête over een reparatie-index. De resultaten: 7/10 zegt dat het een invloed zou hebben op hun aankoopbeslissing, maar ongeveer 90% verwacht ook dat wordt nagegaan of de reparatiekosten "economisch redelijk" zijn. Bron:

https://www.vz bv.de/sites/default/files/2022-01/Umfrage_Kantar_vz bv_Reparaturindex.pdf

¹³ Vanwege een dergelijke situatie moest de organisatie HOP een coalitie lanceren voor marktcontrole. Bron:

<https://www.halteobsolence.org/hop-va-lancer-une-coalition-pour-le-controle-de-lindice-de-reparabilite/>

REPAIR & SHARE

van consumenten. Volgens de huidige bevoegdheidsverdeling¹⁴ in België zou het logisch zijn dat het markttoezicht toebehoort aan de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Er moeten voldoende middelen (zowel financiële als personeel) worden toegewezen aan dit proces.

→ **Om voldoende markttoezicht op de score te garanderen, zou er een externe controle-instelling kunnen worden opgericht.**

→ **Als de Belgische overheid ervoor zou kiezen om bij het klassieke markttoezicht te blijven, dan zou ze vanaf het begin specifiek budget moeten toewijzen aan dit markttoezicht op de repair-score.**

→ **Markttoezicht moet niet alleen controleren op de correcte weergave van de repair-score, maar ook naar de juistheid van de score (i.e. de scoreberekening).**

5. Elektrische en elektronische toestellen als scope

De Belgische overheid kiest ervoor om in een eerste fase de score te beperken tot bepaalde elektrische en elektronische toestellen. We begrijpen de keuze om stapsgewijs te werk te gaan. We benadrukken wel dat het belangrijk zal zijn om de score snel uit te breiden, zodat zoveel mogelijk producten een score krijgen. Bij de uitbreiding pleiten we ervoor om prioriteit te geven aan producten waarvan het bekend is dat ze problematisch zijn in termen van herstelbaarheid of duurzaamheid, zoals wasmachines en printers¹⁵.

→ **Het is verstandig om de repair-score voor een beperkt aantal producten te starten.**

→ **Problematische producten zoals wasmachines en printers moeten prioritair worden opgenomen in de uitbreiding van de score.**

6. Toekomst van de score

Het federaal voorstel vermeldt:

*“Deze index zal dan evolueren tot een **duurzaamheidsindex** om ook andere aspecten dan de herstelbaarheid te bestrijken en zo de consument te informeren over de nuttige levensduur van het product. Uit verschillende studies blijkt dat consumenten informatie verwachten over de duurzaamheid van producten en niet alleen over de herstelbaarheid ervan, en dat zij vaak bereid zijn meer te betalen voor duurzamere producten.”*

Ook Repair&Share is van mening dat een scoresysteem voor reparatie een goede eerste stap is en dat het verbeteren van de algehele duurzaamheid van producten het streefdoel moet zijn..

→ **Repair&Share steunt het voorstel om te evolueren naar een duurzaamheidscore.**

¹⁴ Nationaal programma voor markttoezicht 2021 België (economie.fgov.be)

¹⁵ Magazine Test Aankoop – Oktober 2017 – 623.

REPAIR & SHARE

Contacteer ons

Repair&Share vzw
Edinburgstraat 26 - 1050 Brussels
info@repairshare.be - www.repairshare.be

Contactpersoon Beleidsvoorstellen: Aline Maigret - aline@repairshare.be

Repair&Share vzw is een initiatief van De Transformisten vzw Met subsidie van de Vlaamse Overheid, de Europese Commissie (als partner van het Interreg-NWE project Sharepair), Europees Sociaal Fonds (ESF), Cera, Vlaanderen Circulair en Be Planet

